

Το βιβλίο αυτό διαπραγματεύεται θέματα από το φυσικό, επιστημονικό, τεχνολογικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και οικονομικό περιβάλλον, σύμφωνα με το οικείο Πρόγραμμα Σπουδών. Συγκεκριμένα, περιέχει 8 Θεματικά Πεδία: στο α΄ τεύχος: Πολιτειότητα, Κοινωνικές Σχέσεις, Ο τόπος, η χώρα, ο πλανήτης που ζω, Ζωή και οικοσυστήματα και στο β΄ τεύχος: Επιχειρηματικότητα, Δυνάμεις - Κινήσεις, Τα υλικά στη ζωή μας, Εργαλεία.

Κάθε θεματικό πεδίο διακρίνεται σε θεματικές ενότητες και οι περισσότερες από αυτές χωρίζονται σε υποενότητες, σε καθεμία από τις οποίες έχει δοθεί ένας αύξων αριθμός και ένας τίτλος. Συνήθως, κάθε τέτοια υποενότητα αντιστοιχεί σε μια ωριαία διδασκαλία. Ωστόσο, κάθε εκπαιδευτικός προσαρμόζει πάντα τον χρόνο διδασκαλίας της στο ιδιαίτερο προφίλ του τμήματός του. Κάθε θεματική ενότητα αρχίζει με τους διδακτικούς στόχους, τα φύλλα εργασίας σε μορφή ερωτήσεων και με τις λέξεις-κλειδιά.

Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στα φύλλα εργασίας προωθούν την εμπλοκή των μαθητών/-τριών στην ατομική και ομαδική έρευνα, την επικοινωνία και τη συμμετοχή σε συζητήσεις στην τάξη, στον αναστοχασμό, τη διερευνητική και αυθεντική μάθηση. Έτσι, εκφράζουν τη μαθητοκεντρική και ομαδοσυνεργατική προσέγγιση, καθώς και η διαφοροποιημένη διδασκαλία, ώστε να εξασφαλίζεται η δυνατότητα σε όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες να καλλιεργούν δεξιότητες και να μαθαίνουν αποτελεσματικά, στο πλαίσιο μιας διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Επιπλέον, αξιοποιούνται ψηφιακοί πόροι με βίντεο, εκπαιδευτικά παιχνίδια, μουσική και έργα τέχνης.

Κάποια παραδείγματα διδακτικών προτάσεων είναι: στο πρώτο θεματικό πεδίο, «Πολιτειότητα», η θεματική ενότητα «Πολίτης - ταυτότητα» αναφέρεται στα χαρακτηριστικά και την ταυτότητα κάθε ανθρώπου, σε ανάγκες και δικαιώματα και στα συναισθήματα. Η θεματική ενότητα «Μια τάξη και ένα σχολείο για όλους/όλες: διαφορετικότητα/συμπερίληψη», εστιάζεται στο πώς θα φτιάξουμε ένα σχολείο για όλα τα παιδιά και στους κανόνες της τάξης. Στο θεματικό πεδίο «Κοινωνικές Σχέσεις» και στη θεματική ενότητα «Οι πρώτες μου ομάδες» τα παιδιά θα αναγνωρίσουν τους ρόλους των μελών μιας οικογένειας και θα εντοπίσουν τα χαρακτηριστικά των οικογενειών. Στο θεματικό πεδίο «Ζωή και οικοσυστήματα», στη θεματική ενότητα «Ζώα και φυτά - Βιοποικιλότητα», τα παιδιά θα μάθουν τις διαφορές ζώων και φυτών και τα χαρακτηριστικά τους. Θα ανακαλύψουν ζώα και τα φυτά του τόπου μας, καθώς και τη σημασία των ζώων και των φυτών στη ζωή του ανθρώπου. Τέλος, θα περιγράψουν βασικά μέρη του ανθρώπινου σώματος.

Παράλληλα, το παρόν εγχειρίδιο σας παρέχει ψηφιακούς πόρους με ποικίλο περιεχόμενο, οι οποίοι υποστηρίζουν το διδακτικό σας έργο, αλλά και σας επιτρέπουν να προχωρήσετε (αν το θέλετε) σε επεκτάσεις. Συγκεκριμένα, ως παραδείγματα επεκτάσεων, περιέχονται προτάσεις αξιοποίησης των δραστηριοτήτων του Φωτόδεντρου, παιδικά βιβλία που μπορούν να διαβάσουν οι μαθητές/-τριες σας και ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους που συνδέονται με το εκάστοτε μαθησιακό αντικείμενο. Επίσης, στο τέλος του ψηφιακού πόρου θα βρείτε προτάσεις που θα σας βοηθήσουν στην εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών «Δράσεις Ενεργού Πολίτη», ώστε να υποστηρίξετε τους μαθητές και τις μαθήτριές σας στο να γίνουν μικροί ενεργοί πολίτες.

Οι βιωματικές και μαθητοκεντρικές διδακτικές προσεγγίσεις, τα παιχνίδια, οι ποικιλία των δραστηριοτήτων, οι προτάσεις STEM (κατασκευές όπως ομπρελοθήκη, ταΐστρες πουλιών κ.ά.) και οι πόροι ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης και την καλλιέργεια αξιών, όπως ο σεβασμός στους ανθρώπους, στα ζώα και τη φύση, η ενσυναίσθηση, η αγάπη κ.ά.

Εσείς θα αναλάβετε τον ρόλο του / της εμπυχωτή/-τριας και καθοδηγητή/-τρια των μαθητών και των μαθητριών σας στην ανακάλυψη της νέας γνώσης και την καλλιέργεια δεξιοτήτων. Ο ρόλος σας είναι καθοριστικός, διότι θα συμβάλλετε στην ανάπτυξη των μελλοντικών ενεργών πολιτών, που θα χαρακτηρίζονται από ενδιαφέρον για τον κόσμο γύρω τους και θα έχουν την ικανότητα να δρουν με σκοπό την κοινωνική και περιβαλλοντική βελτίωση.

Α' ΤΕΥΧΟΣ

Πολιτεότητα

- Hargreaves, R. (2014) *Μικροί κύριοι - μικρές κυρίες* (μτφρ. Κ. Γιαννίκου). Ραφήνα: Χάρτινη Πόλη.
- Αλχανάτη-Παπούλη, Κ. (2016). *Το παρεάκι των λουλουδιών*. Μεταμόρφωση: Μίνωας.
- Βαρελλά, Α. (2018). *Δώσε την αγάπη*. Αθήνα: Πατάκη.
- Ηλιόπουλος, Β. (1997). *Ο Τριγωνοψαρούλης*. Αθήνα: Πατάκη.
- Μάστορας, Η. & Kotnowska, A. (2017). *Βέρα, η μαγική σκακιέρα και το ταξίδι στους πλανήτες...* Χωρίς τόπο: αυτοέκδοση.
- Μάστορας, Η. & Δουμανίδου, Β. (2020). *Μία μπάλα για όλους*. Χωρίς τόπο: αυτοέκδοση.
- Ντεκάστρο, Μ. (2019). *Πού κρύβονται τα δικαιώματα*; Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ο κλέφτης της Μόνα Λίζα. Στο: <https://louvrekids.louvre.fr/tales/c/0/i/46334256/theft-mona-lisa>
- Τρισδιάστατη περιήγηση στο Μουσείο του Λούβρου. Στο: <https://www.louvre.fr/en/explore>
- Τσορώνη - Γεωργιάδη, Γ. (2013). *Ένας πιγκουίνος όχι και τόσο τέλειος*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Τσορώνη - Γεωργιάδη, Γ. (2013). *Ο παράταιρος ο Τέρης και ο φίλος του ο Αστέρης*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Παραμύθι «Ο φίλος μου ο Ποδηλατάκιας». Στο: http://edrive.yme.gov.gr/sites/default/files/e_book_podilatakias.pdf

Κοινωνικές σχέσεις

- Goscinny, R. (2014). *Ο μικρός Νικόλας* (μτφρ. Ρ. Κολαίτη). Αθήνα: Πατάκη.
- King – Smith, D. (2013). *Είμαι ένας βάτραχος μικρούλης ο Εμμανουήλ Α. Μπακαλούλης* (μτφρ. Μ. Κριεζή). Αθήνα: Αιώρα.
- Klassen, J. (2013). *Αυτό δεν είναι το καπέλο μου* (μτφρ. Γ. Κουραβέλος). Καλαμάτα: Κόκκινο.
- Roxbee – Cox, Ph. (2008). *Μην κάνεις αγριάδες γιατί θα βρεις μπελάδες!* (μτφρ. Μ. Αγγελίδου). Αθήνα: Άγκυρα.
- Τάρη, Ελ. (2017). *Όταν η γοργόνα συνάντησε τον Αλέξανδρο*. Θεσσαλονίκη: Διάπλους.

Ο τόπος, η χώρα, ο πλανήτης που ζω

- Carle, E. (2006). *Παρακαλώ, μπαμπά, φέρε μου το φεγγάρι* (μτφρ. Ε. Δουκάκη). Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.
- Γκόντγουιν, Σ. (2012). *Πέφτει πέφτει η σταγόνα* (μτφρ. Β. Ηλιόπουλος). Αθήνα: Πατάκη.
- Λουέλυν, Κ. (2013). *Γυρίζει, γυρίζει η Γη* (μτφρ. Β. Ηλιόπουλος). Αθήνα: Πατάκη.
- Μακάρτνεϊ, Π. (2022). *Το πράσινο υποβρύχιο* (μτφρ. Μ. Ταυρή). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μακάρτνεϊ, Π. (2020). *Η μαγική Πυξίδα* (μτφρ. Μ. Ταυρή). Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Μανδηλαράς, Φ. (2014). *Ως το φεγγάρι κι ακόμα παραπέρα...* Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Σαββάκη, Χ. (2017). *Που πάει ο ήλιος όταν φεύγει;* Θεσσαλονίκη: Χριστόπουλος.
- NASA Science space place. Make Oreo Moon Phases. Στο: <https://spaceplace.nasa.gov/oreo-moon/en/>

Ζωή και οικοσυστήματα

- Γκόντγουιν, Σ. (2013). *Μεγαλώνει μεγαλώνει το φυτό* (μτφρ. Β. Ηλιόπουλος). Αθήνα: Πατάκη.
- Γκόντγουιν, Σ. (2013). *Φυτρώνει, φυτρώνει ο σπόρος* (μτφρ. Β. Ηλιόπουλος). Αθήνα: Πατάκη.

Β' ΤΕΥΧΟΣ

Επιχειρηματικότητα

- [McLeod](#), C. (2019). *Ξοδεύω* (μτφρ. Β. Κατσαρού). Περιστέρι: Διόπτρα.

Δυνάμεις - Κινήσεις

- Gordon, M. (1999). *Σπρώχνω και τραβώ* (μτφρ. Ι. Παπαγεωργίου). Αθήνα: Μοντέρνοι Καιροί.
- Newman, J. (2004). *Παιχνίδια και ασκήσεις στη φύση*. Θεσσαλονίκη: Σάλτο.

Τα υλικά στη ζωή μας

- Σπαντιδάκη, Ελ. (2013). *Ο Μάστορας των Λουλουδιών*. Αθήνα: Σταμούλης.

Εργαλεία

- Barille, A. (2006). *Μια φορά κι έναν καιρό ήταν... η επιστήμη. Οι Κινέζοι*. Καλλιθέα: De Agostini Hellas.
- Troiano, R. (2018). *20 σπουδαία αγόρια που άλλαξαν τον κόσμο* (μτφρ. Ευγ. Κολυδά). Περιστέρι: Διόπτρα.
- Σωτηροπούλου, Λ. (2019). *Πίκο και Λόλα – η εφεύρεση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΣΕ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΤΑΞΗ:

1. Το παιχνίδι ρόλων: οι μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν ρόλους συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων που αλληλεπιδρούν σε έναν καμβά «προσέγγισης προβλήματος», δηλαδή σε συνθήκες σύγκρουσης συμφερόντων, απόψεων και αξιών. Με τον τρόπο αυτό εμβαθύνουν στη φύση του προβλήματος και στις διαστάσεις του, αποκαλύπτουν τις σχέσεις μεταξύ των «παικτών» και συνειδητοποιούν την πολυπλοκότητα των ζητημάτων-προβλημάτων. Για να «παιχτεί» το παιχνίδι ρόλων πρέπει να ακολουθήσουμε τα εξής βήματα:

- καθορισμός του ζητήματος-προβλήματος,
- καθορισμός των εμπλεκόμενων (ομάδων ή ατόμων),
- περιγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και συμφερόντων κάθε εμπλεκόμενου και των επιχειρημάτων τους σε σχέση με το ζήτημα-πρόβλημα,
- δημιουργία ενός αδρού σεναρίου,
- παίξιμο του παιχνιδιού ρόλων,
- ανατροφοδότηση-αξιολόγηση,
- πιθανή διατύπωση συμπερασμάτων.

2. Η αντιπαράθεση απόψεων (debate): είναι μια μορφή αντιπαράθεσης-συζήτησης, στην οποία τα παιδιά αναπτύσσουν επιχειρήματα επί ενός θέματος και τα παρουσιάζουν στους υπόλοιπους. Η συζήτηση σταματά είτε όταν εξαντληθούν τα επιχειρήματα, είτε όταν υπάρξουν αποτελέσματα ή συμπεράσματα. Οι μαθητές/-τριες χωρίζονται σε 2 ομάδες, που εκφράζουν αντίθετες απόψεις στο θέμα που επεξεργάζονται. Ακολουθούνται τα παρακάτω βήματα:

- παρουσίαση του θέματος,
- ορισμός επιτροπής μαθητών για τη διαχείριση και την αξιολόγηση της συζήτησης,
- καθορισμός κανόνων διεξαγωγής της συζήτησης και ανάθεση ρόλων στα μέλη κάθε ομάδας (γραμματέας, συντονιστής/-τρια κτλ.),
- εργασία στις ομάδες για την επεξεργασία και διατύπωση των επιχειρημάτων,
- ανταλλαγή της λίστας για την προετοιμασία των ομάδων σε σχέση με τη διατύπωση των αντεπιχειρημάτων,
- διεξαγωγή συζήτησης με ανταλλαγή επιχειρημάτων-αντεπιχειρημάτων,
- σύνοψη των βασικών σημείων της επιχειρηματολογίας κάθε ομάδας,
- αξιολόγηση.

Οι μαθητές/-τριες εμπλέκονται σε συζήτηση με αυστηρούς χρονικούς περιορισμούς. Οι ομάδες προετοιμάζουν τα επιχειρήματα του/της ομιλητή/-τριας που θα τους εκπροσωπήσει, τον/την προετοιμάζουν και κατά τη διάρκεια του debate τον/την υποστηρίζουν και του/της υπενθυμίζουν ή του/της επισημαίνουν νέα επιχειρήματα προκειμένου αποτελεσματικά να υποστηριχθούν οι θέσεις τους. Σε περίπτωση που το debate διενεργείται δια ζώσης σε μια τάξη, στη διαδικασία προβλέπονται διαλείμματα κατά τα οποία η ομάδα δίνει ανατροφοδότηση στον/στην εκπρόσωπό της. Εναλλακτικά, οι εκπρόσωποι σε κάθε γύρο ομιλιών (σε έναν γύρο μπορεί να προβλέπεται 1 λεπτό χρόνος για κάθε ομιλητή), μπορούν να αλλάζουν, έτσι ώστε περισσότεροι/ες μαθητές/-τριες να έχουν τη ευκαιρία να μπουν στη θέση του/της εκπροσώπου ομιλητή/-τριας. Σε εξ αποστάσεως εκπαιδευτική συνθήκη, η διαδικασία μπορεί να είναι πιο άμεση, χωρίς διακοπές, αφού οι ομάδες μπορούν να υποστηρίζουν τον/την εκπρόσωπό τους μέσω chat με μηνύματα προς αυτό/αυτή. Ένα διαδικτυακό χρονόμετρο μπορεί να μετρά αντίστροφα και οι ομιλητές να μιλούν διαδοχικά στα παράθυρά τους. Αυτή η εκπαιδευτική τεχνική ενδείκνυται για τη διερεύνηση ερωτημάτων που δεν επιδέχονται μία μόνο ή μάλλον μια εύκολη απάντηση. Ευνοεί τη συνεργασία, την κριτική και δημιουργική σκέψη, την ανάπτυξη επιχειρηματολογίας.

3. Η τεχνική των «έξι καπέλων σκέψης» του Edward de Bono:

Στην τεχνική αυτή χρησιμοποιούνται τα έξι διαφορετικά καπέλα σκέψης με διαφορετικά χρώματα, τα φορούν τα παιδιά και αντιπροσωπεύουν έξι διαφορετικές οπτικές.

Το **ΛΕΥΚΟ ΚΑΠΕΛΟ** (πληροφορίες-δεδομένα) αντιπροσωπεύει την ουδετερότητα και την αντικειμενικότητα και παρουσιάζονται οι γνωστές ή αναγκαίες πληροφορίες. Πρόκειται για μια περιγραφή της κατάστασης. Το λευκό καπέλο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην αρχή μιας διαδικασίας, αλλά ακόμη και στο τέλος, ως μια μορφή απολογισμού.

Το **ΚΟΚΚΙΝΟ ΚΑΠΕΛΟ** (συναισθήματα-δαισθήσεις) αναπαριστά τα συναισθήματα και τις απόψεις για ένα θέμα. Τα παιδιά εκφράζονται σε προσωπικό επίπεδο. Το κόκκινο καπέλο κάνει εμφανή τα διά-φορα συναισθήματα που μπορεί και να εμποδίζουν την αντικειμενική σκέψη. Το κόκκινο καπέλο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην αρχή της διαδικασίας για την παρουσίαση και την αξιολόγηση των συναισθημάτων, αλλά και στο τέλος, για να φανεί η ενδεχόμενη αλλαγή τους.

Το **ΜΑΥΡΟ ΚΑΠΕΛΟ** (επιφυλακτικό, αρνητικό) αναφέρεται σε τι είναι λάθος, τι δεν ταιριάζει και τι δεν έχει αποτέλεσμα. Παρουσιάζει τις αρνητικές πτυχές μιας λύσης ή μιας απόφασης και αναφέρεται σε κινδύνους, εμπόδια και πιθανά προβλήματα.

Το **ΚΙΤΡΙΝΟ ΚΑΠΕΛΟ** (θετική σκέψη, αισιοδοξία) επικεντρώνει στις θετικές πλευρές, στα πλεονεκτήματα μιας κατάστασης και στα πιθανά οφέλη. Εκφράζει αισιοδοξία και τη θετική προοπτική, μετά όμως από έρευνα και αιτιολόγηση. Το κίτρινο καπέλο μπορεί να χρησιμοποιηθεί μετά το μαύρο, δηλαδή μετά τον εντοπισμό των αρνητικών σημείων.

Το **ΠΡΑΣΙΝΟ ΚΑΠΕΛΟ** (δημιουργικότητα, νέες ιδέες), παράγει νέες και πρωτότυπες ιδέες, αναζητά και παρουσιάζει εναλλακτικές δυνατότητες επίλυσης του προβλήματος. Είναι το καπέλο της καινοτομίας και της δημιουργικότητας, γιατί εμπεριέχει πρόκληση και εξερεύνηση.

Το πράσινο καπέλο προτείνει την υπέρβαση των δυσκολιών, τις οποίες επισήμανε το μαύρο καπέλο και ταυτόχρονα αξιοποιεί τη θετική προοπτική και τις ευκαιρίες του κίτρινου καπέλου. Προσπαθεί να δώσει νέα οπτική, ώστε να διαμορφωθεί η ιδέα και να ικανοποιεί αφενός τη συγκεκριμένη κατάσταση και αφετέρου τις ανάγκες εκείνων που θα την εφαρμόσουν.

Το **ΜΠΛΕ ΚΑΠΕΛΟ** (οργάνωση, προγραμματισμός, αναστοχασμός) αναλαμβάνει να οργανώνει τη σκέψη. Είναι το καπέλο του ελέγχου. Παρατηρεί και καταγράφει τις σκέψεις που έχουν γίνει, χωρίς να επιχειρηματολογεί υπέρ κάποιας λύσης ή πρότασης. Το μπλε καπέλο μπορεί να φορεθεί από τον συντονιστή/τη συντονίστρια, κατά την αρχή της όλης διαδικασίας, προκειμένου να τηρεί την πειθαρχία, να εξετάζεται να φροντίζει αν φορούν όλοι το σωστό καπέλο, να ανακοινώνει την αλλαγή των καπέλων και να υποβάλλει τις σωστές ερωτήσεις, ανάλογα με το χρώμα του καπέλου. Επίσης, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ενδιάμεσα ή κατά το τέλος της διαδικασίας, για να συνοψίζει ή να συνθέτει τα τελικά συμπεράσματα, αλλά και να καθοδηγεί τα επόμενα βήματα. Τελικά, το μπλε καπέλο λειτουργεί ως ο συντονιστής/η συντονίστρια της κατάστασης.

4. Η ενεργητική ακρόαση: που σημαίνει ότι ακούμε προσεκτικά τον/την συνομιλητή/-τρια, προϋποθέτει μια πολύ πιο σύνθετη και δύσκολη διαδικασία. Συγκεκριμένα ο ακροατής:

- Δείχνει ενδιαφέρον – Εστιάζει την προσοχή του στον ομιλητή/στην ομιλήτρια.
- Παρατηρεί τη μη-λεκτική συμπεριφορά του ομιλητή/της ομιλήτριας.
- Ακούει προσεκτικά και προσπαθεί να καταλάβει τα συναισθήματά του/της.
- Ακούει και απομνημονεύει λέξεις.
- Αποφεύγει τη διακοπή και να του/της αποσπάσει την προσοχή.
- Δείχνει σεβασμό και αποδέχεται τις ιδέες και αντιλήψεις του ομιλητή/της ομιλήτριας.

Προτάσεις για την εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» μέσω της Μελέτης Περιβάλλοντος της Α' Δημοτικού

Οι στόχοι της Μελέτης Περιβάλλοντος στην Α' Δημοτικού δεν περιορίζονται μόνο τα παιδιά να μάθουν για φυτά, ζώα και για το τοπικό περιβάλλον τους. Με αφορμή τα μαθήματα, μπορεί να υπάρξει προβληματισμός και για τον ρόλο μας ως ενεργοί πολίτες που αναλαμβάνουμε δράση για το καλό του τόπου μας, της χώρας μας αλλά και όλου του πλανήτη! Τα παιδιά αξίζει να κατανοήσουν ότι δεν αρκεί να αποκτήσουμε γνώσεις για το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον, αλλά πρέπει να αναλάβουμε δράση για να το προστατεύσουμε.

Όπως ορίζει το νέο Πρόγραμμα Σπουδών «Δράσεις Ενεργού Πολίτη», αξιοποιούμε το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος για την οργάνωση δράσεων. Στη συνέχεια, προτείνονται δράσεις που συνδέονται με τα θεματικά πεδία και την ύλη του βιβλίου, ώστε να διευκολυνθούν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/-τριες στον σχεδιασμό των δράσεών τους.

Αρχικά, μπορούμε να συνδέσουμε κάποιες θεματικές ενότητες του βιβλίου με τους 17 Στόχους της Αειφορίας, που είναι οι παγκόσμιες οδηγίες για έναν καλύτερο κόσμο σε διάφορους τομείς. Αξίζει να συνειδητοποιήσουμε πως είναι σημαντικό να οργανώνουμε και να υλοποιούμε δράσεις που προστατεύουν το τοπικό αλλά και το ευρύτερο περιβάλλον, όπως η επαναχρησιμοποίηση, η ανακύκλωση ή η φροντίδα των ζώων γύρω μας. Πιθανόν να μην μπορούμε να καλύψουμε όλους τους στόχους, μπορούμε όμως να εστιαστούμε σε αυτούς που είναι πιο σχετικοί με τις εμπειρίες των παιδιών. Ενθαρρύνουμε τη συζήτηση και την ανταλλαγή απόψεων και δίνουμε την ευκαιρία στα παιδιά να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν κάποιες δράσεις που έχουν άμεση σχέση και με τα μαθήματα που διδάσκονται, διότι δεν αρκεί η δράση αλλά αξία έχει να κατανοήσουν γιατί είναι απαραίτητη η συγκεκριμένη δράση.

Στο Θεματικό Πεδίο «Πολιτειότητα», η 1η θεματική ενότητα: «Πολίτης / Ταυτότητα» μπορεί να συνδεθεί με τον στόχο 16 «Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί», γιατί μαθαίνουμε να σεβόμαστε τους κανόνες και να συνεργαζόμαστε. Μπορεί να συνδυαστεί με μία δράση ενεργού πολίτη και συγκεκριμένα «Τα παιδιά μιλούν για τα δικαιώματά τους» δημιουργώντας μια αφίσα, ένα σχετικό κείμενο ή ένα podcast που θα δημοσιευτεί.

Η 2η θεματική ενότητα «Μια τάξη και ένα σχολείο για όλους / όλες: διαφορετικότητα / συμπερίληψη», μπορεί να συνδεθεί με τον στόχο 10 «Λιγότερες Ανισότητες» και με τον στόχο 11 «Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες». Μάλιστα, μία δράση μπορεί να είναι η επιστολή προς τον/ την διευθυντή/-ντρια και προς τον/την δήμαρχο, στην οποία τα παιδιά θα προτείνουν αλλαγές στο σχολείο τους, προκειμένου να εξασφαλιστεί η προσβασιμότητα για όλους/-ες. Επίσης, μπορεί να συνδυαστεί με τη δράση που προτείνεται στην Πλατφόρμα <https://act.digitalschool.gov.gr/goal/ligoteres-anisotites/> και με τις προτάσεις στον σύνδεσμο <https://act.digitalschool.gov.gr/actions/mia-geitonigia-olous-es-ena-programma-gia-tin-isotimi-prosvasi-olon-ston-dimosio-choro-kai-to-koinoniko-perivallon-tis-geitonias/>

Η 3η θεματική ενότητα, «Αξίες: αγάπη, φιλία», μπορεί να συνδεθεί με τον στόχο 17 «Συνεργασία για τους Στόχους», γιατί για να πετύχουμε όλους τους στόχους, πρέπει να συνεργαστούμε όλοι μαζί, μικροί και μεγάλοι, σχολεία, οικογένειες, κυβερνήσεις. Μπορεί να προγραμματιστεί μία δράση αλληλεγγύης για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες ή φροντίδας των αδέσποτων ζώων της γειτονιάς. Επίσης, μπορεί να συνδυαστεί με τις δράσεις που προτείνονται στην Πλατφόρμα του ΙΕΠ Δράσεις Ενεργού Πολίτη <https://act.digitalschool.gov.gr/actions/efches-kai-dora-apo-kardias/>

Η 4η θεματική ενότητα «Κυκλοφοριακή Αγωγή» μπορεί να συνδεθεί με τον στόχο 3 «Καλή Υγεία και Ευημερία», γιατί όταν περπατάμε ή κάνουμε ποδήλατο, κάνουμε καλό στην υγεία μας. Επίσης, με τον στόχο 9 Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές και με τον στόχο 11 «Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες», γιατί θέλουμε οι πόλεις μας να έχουν ασφαλείς δρόμους για πεζούς και ποδηλάτες

και καλά οργανωμένες δημόσιες συγκοινωνίες. Επίσης, με τον στόχο 13 «Δράση για το Κλίμα», διότι όταν χρησιμοποιούμε τα μέσα μαζικής μεταφοράς, τα πόδια μας ή το ποδήλατο, μειώνουμε την ατμοσφαιρική ρύπανση και συμβάλλουμε στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Μπορούμε να διοργανώσουμε ως δράση μια καμπάνια ενημέρωσης της τοπικής κοινότητας για τα παραπάνω οφέλη με αφίσες ή podcast. Στην Πλατφόρμα του Ενεργού Πολίτη μπορείτε να δείτε τη δράση <https://act.digitalschool.gov.gr/goal/viomichania-kainotomia-kai-ypodomes/>

Το Θεματικό Πεδίο «Κοινωνικές σχέσεις», συνδέεται με τον στόχο 11 «Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες» και με τον στόχο 4 «Ποιοτική Εκπαίδευση», με τον οποίο άλλωστε συνδέονται όλα τα θεματικά πεδία. Πιο συγκεκριμένα, προτεινόμενη δράση είναι στην πλατφόρμα τους ΙΕΠ Δράσεις Ενεργού Πολίτη, «Μια αγκαλιά και μια ιστορία από τον παππού και τη γιαγιά» <https://act.digital-school.gov.gr/actions/mia-agkalia-kai-mia-istoria-apo-ton-pappou-kai-ti-giagia/>

Η 2η θεματική ενότητα «Η τάξη μας μια άλλη οικογένεια / η ζωή στην τάξη» μπορεί να οδηγήσει σε μια δράση για τη βελτίωση του περιβάλλοντος του τάξης.

Η 3η θεματικής ενότητα «Διαπροσωπικές σχέσεις» μία δράση μπορεί να είναι μια αφίσα ή ένα podcast με μηνύματα για την αγάπη και τη φιλία.

Στην 4η θεματική ενότητα «Λαϊκός Πολιτισμός», στο 3ο κεφάλαιο «Το μουσείο του σχολείου μας», προτείνεται στο Σκέφτομαι και Καταλαβαίνω ως δράση η δημιουργία ενός σχολικού μουσείου.

Το Θεματικό Πεδίο «Ο τόπος, η χώρα, ο πλανήτης που ζω» συνδέεται με τον στόχο 11 «Βιώσιμες πόλεις», και ειδικότερα στην 1η θεματική ενότητα μπορεί να υλοποιηθεί μια δράση που θα προβάλει τα στοιχεία που είναι ξεχωριστά στη γειτονιά, όπως να δημιουργηθεί μια αφίσα ή ένα διαφημιστικό σποτ. Επίσης, μπορεί να συνδεθεί με την πρόταση στην Πλατφόρμα του Ενεργού Πολίτη <https://act.digitalschool.gov.gr/goal/viosimes-poleis-kai-koinotites/>

Η 2η θεματική ενότητα «Αλλαγές στον ουρανό και στη Γη του τόπου μου» και στο κεφάλαιο 4 «Προβλήματα από τις παρεμβάσεις του ανθρώπου», υπάρχει δραστηριότητα για τα περιβαλλοντικά προβλήματα που παρατηρούν στην περιοχή τους και με αφορμή αυτά να υλοποιήσουμε μια δράση δημιουργώντας αφίσες ή podcast με τις λύσεις που προτείνουν.

Η 3η θεματική ενότητα «Ο καιρός και οι εποχές στον τόπο που ζω» συνδέεται με τον στόχο 13 «Δράση για το κλίμα» και μπορεί να υλοποιηθούν δράσεις που προτείνονται στην Πλατφόρμα Ενεργού Πολίτη <https://act.digitalschool.gov.gr/goal/drasi-gia-to-klima/> και <https://act.digital-school.gov.gr/actions/mnimeia-kai-geitonia-choris-skoupidia/>

Το Θεματικό Πεδίο «Ζωή και Οικοσυστήματα» συνδέεται άμεσα με την ενεργό πολιτειότητα και τους 17 στόχους της Αειφορίας.

Συγκεκριμένα, συνδέεται με τον στόχο 15 «Ζωή στη Γη» και στην πλατφόρμα με τις προτεινόμενες δράσεις <https://act.digitalschool.gov.gr/goal/zoi-sti-steria/>, Επίσης, με τον στόχο 14 «Ζωή στο Νερό» και τις δράσεις <https://act.digitalschool.gov.gr/goal/zoi-sto-nero/> και με τον στόχο 13 «Δράση για το Κλίμα» <https://act.digitalschool.gov.gr/goal/drasi-gia-to-klima/>. Επιπλέον υλικό για τα ζώα που μπορεί να αξιοποιηθεί σε διάφορες δράσεις βρίσκονται στα εργαστήρια δεξιοτήτων, ενδεικτικά τα φιλοζωικά και περιβαλλοντικά προγράμματα της Πανελλαδικής Φιλοζωικής και Περιβαλλοντικής Ομοσπονδίας <https://elearning.iep.edu.gr/study/mod/folder/view.php?id=19471&forceview=1> και άλλα ενδιαφέροντα εκπαιδευτικά υλικά από διάφορους φορείς.

Δράσεις που μπορούν να υλοποιηθούν και προτείνονται στη θεματική ενότητα «Ζώα και φυτά – Βιοποικιλότητα» είναι: «Μπορούμε να αναζητήσουμε στην περιοχή μας διαφορετικά είδη μιας οικογένειας ζώων και φυτών και να φτιάξουμε τον δικό μας οδηγό με φωτογραφίες, περιγράφοντας τα χαρακτηριστικά τους».

«Μπορούμε να δημιουργήσουμε με χρώματα και εικόνες μια αφίσα για να παρουσιάσουμε στην τάξη τη σημασία των ζώων και ότι πρέπει να τα προστατεύουμε».

Το Θεματικό Πεδίο «Επιχειρηματικότητα» μπορεί να συνδεθεί με τον στόχο 1 Μηδενική πείνα και με τον στόχο 2 «Μηδενική Φτώχεια», τον στόχο 9 «Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές» και φυσικά με τον στόχο 12 «Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή». Μία δράση που προτείνεται στην Πλατφόρμα Δράσεις Ενεργού Πολίτη είναι <https://act.digitalschool.gov.gr/goal/ypefthy-ni-katanalosi-kai-paragogi/> Επίσης, μπορεί να οργανωθεί μία δράση συλλογής τροφίμων για το κοινωνικό παντοπωλείο ή τα γεύματα που προσφέρει η Εκκλησία.

Το Θεματικό Πεδίο «Τα υλικά στη ζωή μας» συνδέεται με τον στόχο 9 «Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές» και μπορεί να συνδεθεί με δράση για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση με διαλογή των υλικών.

Το Θεματικό Πεδίο «Εργαλεία» συνδέεται με τον στόχο 9 «Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές» και η δράση που θα υλοποιήσουν μπορεί να συνδέεται με ό,τι προτείνει και το βιβλίο δηλαδή: «Θα προτείνουμε ιδέες, θα πάρουμε αποφάσεις, θα σχεδιάσουμε και θα δημιουργήσουμε κατασκευές που επιλύουν προβλήματα στην καθημερινή μας ζωή» και με αυτές τις κατασκευές να δημιουργηθεί μια έκθεση όπου τα παιδιά θα προτείνουν στη σχολική κοινότητα με τις κατασκευές τους εναλλακτικούς τρόπους αντιμετώπισης καθημερινών προβλημάτων.

Με όλα όσα προαναφέραμε, λοιπόν, θέλουμε να δώσουμε ιδέες στον/στην εκπαιδευτικό και να τον/τη στηρίξουμε, ώστε να βοηθήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες να γίνουν μικροί ενεργοί πολίτες. Στόχος είναι να μάθουν να συνεργάζονται όχι μόνο μεταξύ τους, αλλά και με ενήλικες που δρουν υπεύθυνα, συμβάλλοντας όλοι μαζί στο κοινό καλό της παγκόσμιας κοινότητας.

